

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Johannes Ewalds samlede skrifter

Citation: Ewald, Johannes: "Johannes Ewalds samlede skrifter", i Ewald, Johannes: *Johannes Ewalds samlede skrifter*, Gyldendal, (1969), s. 237. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ewald03val-shoot-idm140321580003728.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Johannes Ewalds samlede skrifter

DEN FEMTE HANDLING

Skue-Pladsen er uforandret, som i de fire første. - Handlingen aabnes af Adam og Ewa. Begge Skyts-Engle blive staaende i Indgangen ved den Side af Skuepladsen, hvor Obaddon har skiult sig. Deres dybe Taushed og nedslagne Mine viser efterhaanden den meest grundede Frygt og den kiærligste Medlidenhed. - Dog er Irmiel den eneste, som undertiden opløfter Øynene, for at see til sin Ven og udstrekker Armene for at vinke af ham. - Ithuriel vender Ansigtet bort ved Mandindens første Ord, som ere følgende: Lad Himlen tordne Skræk! - mit kiekke Hierte hæves Ved dens Misundelse - den truer mig forgiæves. - Mit Forsæt vakkler ey - om Døden synlig stod; Saa var dog al min Lyst forhærdet derimod. - Men Manden græder- Gud! - min Adam fælder Taarer! -

ADAM
Som overtaler? -

EWA
Ak! -

ADAM
Som rører? -

EWA
Meer! - som saarer! -
Ak! - Adam, Adam! - min...

238

ADAM
Din Mand - ham hader du! -
Dit Hiertes Lyst -

EWA
Du var...

ADAM
Skræk! -

EWA
Ak! - du er endnu. -

ADAM
Jeg bad Gud om dit Liv -

EWA
Og fik det mig til Smerte! -

ADAM
Var ey dit Hierte mit? -

EWA
Og du har knuust mit Hierte. -
Du kan forbyde mig - en Frugt! - at ligne Gud! -

ADAM
Jeg byder ey - mit Suk...

EWA
Dit Suk er meer end Bud. -
Men Adam vær en Mand! - Bryd Frygtens tunge Lænke! -
Tænk...

ADAM
Gud! - at tænke Synd! - før vil jeg aldrig tænke. -
Dit Bud...

EWA

Et Træ forbudt, naar Haven kaldes vor! -
Kun Sclaven lyder blind, og spørger ey hvorfor? -
Hvorfor just dette Træ? - See Frugterne! - hvor smukke? -
De tænde Siælens Lys - Døm, om de samme slukke? -
De vise got og ont; men hvem ifald vi dør? -
Min Adam det er Ting, som undersøges bør. -

239

ADAM

Hvad undersøge? - Skræk! - hvorledesveludtyde
Det reene Forbud? -

EWA

Sandt! - det synes at forbyde -
Men...

ADAM

Ak! - forvovne men! -

EWA

Min Ven forklarte det,
Hvorledes denne Frugt er Død for Mennisket? -
Man...

ADAM

Den Forbandede! -

EWA

Hvi søger du med Smerte
En Fiende? - hvi betoeg Mistanke Mandens Hierte? -
Betænk det! - taler han, og Herren sig imod,
Og negter vel min Ven, at Skaberen er god? -
Den tykke Blindhed selv, som Frugten kan betage
Forkaster han ey reent - Han byder ey at smage -
Hans Ord er Mandens Ord, at roelig Nøysomhed
Gjør den lyksalig nok, som intet bedre veed. -
Har Herren ikke sagt: paa den forbudne Stamme
Groer Kundskabs Frugt - men han bekræfter ja det samme; -
At om vi smagte den, vi skulde kiende meer,
End det vort spæde Syn i Edens Skygger seer -
At vor Uvidenhed om meer og disse Skygger
Et billigt Skiul for Gud og Thronens Glæde bygger -
At han ey troede selv, at vi taalmodig saae
Det, som vi ikke har, og det vi kunde gaae -
Og negtede han vel hans Ord? - at vi ophørte,
At være Mennisker, om vi ved Frugten rørte? -
Det kalder han at døe; thi ellers siger han,
At intet, som er skabt til intet gøres kan. -
Vi ligne Guder! -

ADAM

Skræk! -

240

EWA

Kan Kundskab gjøre mindre? -
Et Onde som er seet, kan Viisdom best forhindre. -
Og tabes det vi har, ved andet, som vi seer? -
Da kan vi om ey gaae, dog vist betragte meer. -
Og Gud! - da skulde din lyksalige Mandinde
Betragte den, som hun tilbeder nu i blinde! -
Da skal jeg see min Gud! - og kiende Godheds Vey,
Og prise den! - og da! - ha Fryd! - hvi dør jeg ey? -

ADAM,

(*bevægeligt.*) Og du vil holde op at være min Mandinde? -

EWA
Jeg? - Himmel! -

ADAM
Vov da ey! -

EWA
Om vove var at vinde? -

ADAM
Ak om! - men grumme om, som Siælen gyser ved! -
Ifald... men Tanke flye, for denne Muelighed! -
Mandinden - flyder, flyder Taarer! - ak min Glæde! -
Om - ak! - men da skal Evigheden see mig græde! -
Du kan ja tabe - Gud! - og jeg skal aldrig see...
Hvor fæl en Muelighed? - hvor grusomt et Maaskee? -
Jeg elsker dig - jeg elsker- see de ømme Taarer! -

EWA
De! - ak de quæle mig. - Men steds at blive Daarer! -
Steds blinde! - steds i Frygt! - steds skielve for et Bud! -
Og aldrig, aldrig meer, at torde ligne Gud! -

ADAM
Du ligner ham. -

241

EWA
Han blind? -

ADAM
Hvor klare Bække rinde,
Der følg mig hen at see, hvor smuk du er Mandinde! -
Han seer ey meer end sig -

EWA
Og, det er stort han seer;
En herlig Gud! - men jeg? - høytetoplivet Leer! -

ADAM
Forvovne, det er Tid, at stille Herrens Vrede;
Foreen dit Suk med mit! -

EWA
Hvorfor? - hvorom at bede? -

ADAM
Dit Liv - dig - Mandens Fryd! -

EWA
Ha! - Livet er en Last! -
Blind i en Evighed? - Ney! - bedre død i Hast! -

ADAM
Du døe! -

EWA,
(*med Taarer og meget kiælent.*) Ja - lever jeg, da er det dig til Glæde;
Dig, hvis Fornøjelse det er at see mig græde. -

ADAM,
(*heftig.*) Velan! - og om jeg døer, da døer jeg best for dig. -

EWA
Skræk! - Adam du at døe! -

ADAM

Og du at dræbe mig! -

EWA

Jeg dig? - jeg Manden? - Gud! - og Smerte som bespænder 242
Mit Bryst! - men Siælen dør - ak Himmel, ak jeg kiender,
Jeg føler Skyldens Vægt. - Ja, Mand, ja jeg har stræbt
At dræbe dig - jeg dig - jeg vilde have dræbt. -
Forlad! - ney straf! - dræb! - glem! - da først kan du forlade. -

ADAM

Min Kiærlighed...

EWA

Ney Had! - jeg vil at du skal hade. -
Had mig! - forglem mig! - flye! - det er et vanskabt Dyr -
Det er Naturens Skræk - jeg er den, som du flyer. -
Jeg som har hadet dig - jeg, som har vildet døde -
Gaae, gaae, beklag dig! - gaae, sig Himmelen min Brøde,
Og sig til Dyrene, og til de mindste sig;
At jeg, det fæle Dyr har vildet dræbe dig! -
Du tier Adam! -

ADAM

Ak! -

EWA

Og Taarer i dit Øye! -
Du græder Adam! -

ADAM

Ak! - hvor dybt? - hvor dybt nedbøye? -

EWA

Og du kan elske mig? - dit Suk? -

ADAM

Er meer end Ja. -

EWA

Du elsker mig endnu! - hvor roelig dør jeg da? -
Ja! - voxer Dødens Frugt, paa de forbudne Greene,
Da skal den dræbe mig! - men dræbe mig alleene! -
Da vil jeg døende, dog komme glad ihu,
At Adam, at min Lyst er ikke død endnu. -
Og, naar dit kiælnes Suk - naar dine Taarer rinde -
Og naar du kalder mig den sidste gang Mandinde; 243
Skal min halvdøde Mund udstamme: Himmel giv,
At min Lyksalighed blev lagt til Adams Liv! -

ADAM

Lyksalighed! - du død! -

EWA

Blev da Naturen øde? -
Blev Mueligheden tom? -

ADAM

Hvad mueligt om du døde? -

EWA

En anden jeg og en, som gør dig lykkelig. -

ADAM

Skab Verdner fuld af Fryd! - men ingen Fryd for mig! -
En Tomhed seer jeg alt omspænde Siælens Øye. -
Jeg savner dig - o Skræk! - og intet kan fornøye -
Og alting fattes mig - og Godhed selv er tom -

Og Glæden daaner i det Skiød hvoraf du kom. -
Da skulde tykke Skyer, og Mørket see mig græde,
Og jeg forgiæves lede om min døde Glæde! -
Da skiul dig Soel og flye! - og flye bag Biergene! -
Jeg seer min Fryd ey meer - og jeg vil intet see. -
Du døe! -

EWA

Jeg døer kun halv - det søde halve Hierte
Vil leve efter mig og være...

ADAM

Mig til Smerte,
En beesk Erindring om sin tabte halve Deel -
Gud! - Jeg at leve halv! - før! - ak! før døe jeg heel! -

EWA

O reene Kiærlighed, som ingen Flamme laaner
Af Viisdoms Slutninger! - hvori mit Hierte daaner! -
Og Adam kan jeg troe; dit Hierte tvivler ey,
Naar Ewa viser Død; og Himlen Glæde? -

ADAM

Ney. -

244

EWA

Men Adam lev! - fat Mod! - thi troer du! at jeg stræbte
Saa heftig efter Død, og efter Frugt, som dræbte? -
At døe var mig en Skræk - og om jeg loe derved;
Var det ey Rædsel nok, at Adam døde med? -
Du hørte Himlens Bud, og troede hvad du hørte. -
Vel! - thi hvorledes troe, at Himmelen forførte? -
Men hvad forførte mig? - Jeg veed - hvem af os to
Kan feyle? - Hvad er vist, at vide eller troe? -
Ja - om der skiules Gift i denne Guders Føde,
Da vil jeg dræbes først - Bie Adam! - om jeg døde,
Da kan du flye endnu -Vent! -

ADAM

Jeg forlade dig? -
Men Ewa...

EWA

See og flye, ifald den dræber mig! -
Jeg tør - ja - see jeg tør! -

ADAM

Skræk! -

EWA

Den uvisse vanker -
Min trygge Sikkerhed bekræfter mine Tanker. -
Jeg - see nu er det giort. -

Hun har virkelig smagt den, og dette sidste siger hun med en Stemme, som allerede synes at forraade Beængstelse. - Ithuriel sukker temmelig høyt, løfter Hænderne op imod Himmelen, og gaaer. - Irmiel, som seer, at hans Ven staaer paa Pynten af Af-Grunden, udtrykker sin Frygt med de heftigste Bevægelser. - Han vil kalde; men det er ham ikke tilladt. - Han vinker; men Adam, som har besluttet at deele sin Mandindes gode eller onde Skiæbne, har ikke sine Øyne vendte fra hende. - Paa den anden Side af Skueladsen lader nogle af de onde Aander sig af og til see; dog med den største Forsigtighed. - Mandinden, som endnu ikke vil troe det, hendes Hierte synes at føle; har ikke smagt Frugten selv, førend hun rækker sin Mand den og siger: Min Adam frygter du? -

ADAM

(i det han spiser.) Døm om min Kiærlighed, af det jeg vover nu! -

IRMIEL

Ak! - Adam!

Soelen skiuler sig bag de forskrækkeligste Skyer. - Jorden ryster, og en heftig Storm som reiser sig med et, synes at true alting med en hastig Undergang. - 245 Adam og Ewa ere maalløse. - De see forskrækkede til hinanden; og Mandens Øyekast synes selv at være bebreidende. - Irmiel holder efter det sidste Udraab Haanden for Øynene. - Den forfærdelige Obaddon nærmer sig -; hans opløftede Sværd blinker alt over Mandens Hoved; og Biergene give Gienlyd af den skrækkelige Røst, hvormed han raaber: Døe Rebell -

ADAM

Mandinden! - Gud! -

OBADDON

Hans Torden
Skal knuuse dig - Døe! -

Adam omfavner sin Mandinde, for at give hende en Art af Trøst, som han selv fattes, eller rettere for ikke at skilles fra hende i en Død, som han ikke troer at kunde undgaae. - Men det bliver ikke længe mærkt. - Obaddon vender sig om, for at see hvor det stærke og usædvanlige Lys kommer fra, som med et oplyser Jorden. - Han seer at det er en Aand, og en stoer Aand. - Han kiender ham ikke, og staaer atter i Begreb med at knuse de zittrende Mennisker, da den ubekjendte griber ham i Armen og raaber: Holdt! -

ADAM

Hvor er et Skiul i Jorden? -

Manden og Mandinden, som see den ubekjendte Glands, og ikke længer føle Dødens overhængende Skræk, betiene sig af dette gunstige Øyeblik for at flye. - Uvisse hvorhen, flye de til den Skov, hvor de onde Aander har skiult sig. Det er i et Øyeblik, at Obaddon seer sit Sværd udrevet af sin Haand, og at den ubekjendte er forsvundet. - Efter nogen Taushed raaber han: Han flyer - og see mit Sværd udrevet af min Haand! -

Hvo var saa dristig? - Gud! - saa stærk er ingen Aand. -

Du som jeg kiender ey - som Synet neppe taaler,
Flye! - skiul dig for min Harm i underlige Straaler! -
Men hvo du er, da viid! - du bryder Herrens Fred! -
Jeg gaaer at klage dig, for hans Retfærdighed! -

(Han farer af med et stort Bulder.)

IRMIEL

Den Dag er stedse mørk -

Begge de Faldne, som i deres Flugt til Skoven, ere blevet omringede af de onde Aander, har revet sig løs fra dem; og kommer hastig løbende ind paa Skue-Pladsen. - Satan forfølger dem og raaber: Hvorhen? -

ADAM

Bort! - bort Forræder! -

246

SATAN

Kom! - følg mig! - er det dog for sildig at du græder?

ADAM

Bort! -

*Fredens Aand gaaer imellem dem, da Satan er nærmest ved sit formeente Bytte. - Adam og Ewa falde paa Knæ, ved den anden Ende af Skue-Pladsen saaledes, at de vende Ryggen til den; og holde hinanden fast indsluttede i Armene. Irmiel holder Forføreren fast, og siger til ham: Holdt Tyran! - din Magt er ey saa stoer endnu -
Før Dommen faldt...*

SATAN

Hans Synd! -

IRMIEL

Gud...

SATAN

Og hvad haaber du? -

IRMIEL

Gud kan...

SATAN

Din Gud er stærk, men er han ey retfærdig? -
Og troer du; Hævnens Gud beskiærmer en uværdig? -
Mon han, som knuser os - som er for evig døv,
Mod Aanders Klage-Skrig; mon han vil skaane Støv? -
Jeg kiender Godheds Magt. - Alt, hvad han længtes efter,
Var at benaade; men det overgaaer hans Kræfter. -
Hans Væsens Hellighed besmittes ved at see,
Et Gran ustraffet Synd hos den Gienstridige. -
Han er sig selv en Lov - han...

IRMIEL

Nedrige, du viser,
Hvorledes Ondskab selv sin strænge Herre priser. -
Du kiender Vredens Magt - du føler, at din Gud
Vil aldrig skaane dem, som trodse mod hans Bud. -
Vel! - føl din Dom! - og skielv for den, som evig hævner! - 247
Men viid, du kiender ey den Godhed, som du nævner. -
Et Dyb - et saligt Svælg, hvori min Aand forsvandt;
Hvis Bund ey Verdener ey Evigheder fandt! -

SATAN

Som kan opsluge Synd? -

IRMIEL

Vist aldrig din, Bedrager! -
Ney! -naar du nævner den, forøges dine Plager! -
Synk i en evig Skræk! - See! - Godhed, Godhed selv
Kan ikke hjælpe dig. - See det Tyran, og skielv! -

SATAN

Men ham? -

IRMIEL

Jeg veed hans Synd - hans Dom - Men Medynk raaber
Endnu for Adam. - Hør! - ja hør det, at jeg haa ber! -

SATAN

Velgrundet! - og hvorpaa? -

IRMIEL

Han er forført af dig. -
Dig Himlens Afskye - Had - mit Had opmuntrer mig. -
Om Suk - Cherubers Graad - om Himlen kan af bede;
Og er et Middel til, som stiller Herrens Vrede;
Ja Herre! - kan min Bøn - min Fryd - min Evighed...

SATAN

Et værdigt Offer, at forsone Thronen med! -

IRMIEL

Ney! - en fortørnet Gud! - hvad er jeg, at jeg taler
Til ham, som Himle flye, saa snart hans Vink befaler? -
Et Gran i Havets Svælg! - Ak! - men Al-Godheds Vey,
Hvo kan udforske den? - Hvo kan...

248

SATAN

Jeg sikkert ey. -

Det Svælg, hvoraf saa let Retfærdighed opsluges;
Naar den ey længer af særdeeles Vrede bruges -
Den Vey, som Avind kun, og Harm kan lukke til! -
Sandt! - den er evig god, som er det naar han vil! -

IRMIEL

Og du! - dybt i det Fald, hvori du evig falder! -
Du, som en Evighed til Skræk og Pine kalder! -
Nedtrykt af Synd og Dom! - du spotter ham endnu! -

SATAN

Jeg taler Himlens Sag, og den fornærmer du. -
Med slig Medlidenhed blev Dommeren uværdig,
At gjøre Verden Ret. - Da var han uretfærdig. -
Han bør nedtrykke Synd, hvor helst den forekom;
Hvis ikke føler jeg, men knurrer mod hans Dom. -

IRMIEL

Jeg veed det, Nedrige, at Mandens knuuste Hierte,
Allene mætter dig. - Hævn kiøler kun din Smerte. -
Jeg veed at Gud har talt - Hans Dom - den fordrer Blod,
Men...

SATAN

Hvilket men? -

IRMIEL

Ak Gud! - ak han er evig god. -

SATAN

Den Godheds Evighed, som evig intet nytter,
Beleer jeg. -

Bespotteren har neppe udtalt det sidste Ord, førend en stærk Tordcn-Straale treffer ham, og hævner Al-Godheds Ære. - Han flyer forskrækket tilbage i Skoven. - Adam og Ewa som høre det heftige Skrald, ansee det, som et Forbud paa deres Død; og falde om i Afmagt. - Irmiel viser her det første Glimt igien af Glæde. - Han føler Godheds Magt, og raaber henrykt: Gud! - og Navn, som Almagt selv beskytter! - Vær stort! - vær stort i Dag! - ak min - ak før min Ven! - See! - men en ond! - kan jeg? - kan Godhed ynke den? - 249Og dog - et stille Suk, som ingen Vrede dæmper! - En Følelse, hvormed min Aand forgiæves kiæmper! - Jeg - ak! - jeg saae dit Fald - forbittret saae jeg det. - Men Død! - min - ak, jeg maae begræde Mennisket! -

(I det han vender sig om, og seer dem.) Dybt sover han - omspændt af Dødens skumle Skygge -
Hvem tør forstyrre dem? - Da, naar de hvile trygge? -
Han slumrer Skræk og Død - ak om! - jeg zitterer, om
Guds Vrede vekker ham til en retfærdig Dom. -
I Dag brød Soelen frem, og Adam var retfærdig -
Lyksalig - Himlens Fryd - sin store Skaber værdig -
Min Ven - ak! - hvilket Navn! - skal jeg forglemme dig? -
Ney! - heed endnu min Ven, til det forbydes mig! -
Min - min fortabte Ven! - ak! - hver en Tanke saarer. -
Ja! - Glæden mørknedes - Cheruben fælder Taarer. -
O Gud! - ak, Adam, at - ak Adam, at du ey -
Ey kunde see dit Vel; og følge Livets Vey! -
Vaagn Adam! - vaagn min Ven! - at jeg endnu maae kiende,
Endnu engang min Lyst - ak! - førend den faaer Ende! -

Han berører dem med den Palme-Green, som han holder i Haanden, og de vaagne. - Men saa snart de blive ham vaer; holde de Hænderne for Øynene, og Adam raaber, i det de undflye: Gud! - Irmiel har seet - han seer os! - hvilken Skam! - Ak! - skiul mig, skiul mig Bierg! - ak skiul mig dog for ham! -

IRMIEL,

(som først tier noget, og seer efter dem.) De Ulyksalige! - de flye! - Ak alt for silde 250
See de - dog see de det, at de har handlet ilde. -

Et Haab! - men, ak hvor svagt! - de brød den Herres Bud. -
Gud vred! - Gud fordrer Hævn! - hvad kan forsone Gud? -
Gienstridighed er Synd, som Døden kun forsoner. -
Ney! - græde vil jeg - Slaae min Cithar sagte Toner;
At Urims glade Chor ey hører dig! - min Ven! -
Men stille! - at det ey blev hørt i Himmelen! -
See! - Manden er ey meer - Halvdøde Blomster klage,
Paa Slangens grumme Tand - hvo kalder dem tilbage? -
Det er ey meer - og see! - Den Rose var min Lyst,
Om den jeg sagde, du skal blomstre paa mit Bryst! -
Den er ey meer - min Aand beklager Cedrens Skygge,
Om den jeg sagde glad: herunder vil jeg bygge. -
Den faldt - et graadigt Dyr oprev dens stærke Rod;
Men jeg vil græde der, hvor før min Ceder stoed. -
See! - gaaer den tause Død, ey langsom over Jorden? -
Skiult i en skræksom Nat bereder den sin Torden. -
Den skiælvende Natur seer den, og kuer ned,
Og søger Skiul i sig for Guds Retfærdighed. -
Men Herrens Haand er tung paa Jorden - høyt ophæver
Han en almægtig Arm, og alt det skabte bæver. -
Ak! - viis dig ey saa grum! - ey saa, forfærdelig! -
O Godhed! - Godheds Gud! - kan Vreden skiule dig? -

*Hidindtil har det forfærdelige Mørke altid taget meere og meere Overhaand. - Af og til har man hørt det tordne langt borte i den Egn over Herrens Bierg; og et vedvarende Lynild har været det, som meest har oplyst Skue-Pladsen. - Nu bryder Soelen igiennem de tykke Skyer; og den opmærksomme Cherub troer at høre nogle glade Stemmer, som dog endnu blive afbrudte ved de stærkeste Tordenskrald. - Efter nogen Taushed siger han: 251*Men svimler jeg? - den Røst, jeg synes at fornemme
Er Glædens Røst - o Gud! - den glade Aschers Stemme! -
Han! - Godheds Sangere! - hans Cithar! - stille Lyst! -
O Haab, som sniger dig i det beklemte Bryst! -
Men, hvilket saligt Lys opfylder ey mit Øye? -
Ak! - Naaden, Naaden selv, som Straaler fra det Høye! -
Op Irmiel! - tilbed! - op, at din høye Lyd! -
Op at! - din Godhed! - Gud! - jeg daaner i min Fryd. -
Ret! - Gud - Al-Godheds Gud, er evig, evig værdig,
At være stor, og stærk, og hellig, og retfærdig! -
Hans Ære! - men - min Lyst! - og hvilke mørke Raab
Tør hindre dig? - hvo vil misunde mig mit Haab? -
Jeg hører Vredens Røst, mod Glædens Stemmer raabe. -
Hvad skal jeg? - frygte mig? - ak! - Herre, tør jeg haabe? -
O Godhed overdøv Obaddons grumme Røst! -
Byd ham at tie! - Gud! - mit Haab! - min Frygt! - min Trøst! -

*Gabriel en af de syv og Al-Godheds besynderlige Tienere, kommer ind, fra den Side af Skue-Pladsen hvor Adam og Ewa før blev borte. - Den reeneste Glæde tindrer i hans Øyne. - Fredens Aand, som er i alt for dybe Betragtninger, til at bemærke dette strax, siger forundret: Men Glædens Bud! - og du tør vove dig til Eden! -
Viid Aand, at Sorrhig, Graad, og Døden boer hernelen! -*

GABRIEL

O salige, hvor stoer er Godhed? - ak! - hvor stoer? -
Min Aand er fuld af Ting - Gud! - som den neppe troer. -

IRMIEL

Kan Adam frelses? -

252

GABRIEL

Haab! -

IRMIEL

Han? -

GABRIEL

Godhed selv befaler. -

IRMIEL

Men sug mig...

GABRIEL

Det er Ting, som ingen Tunge taler. -
Et Dyb - et Godheds Svælg - umaalt og uden Bund -
Et Ord, som nævnes kun med Naadens egen Mund -
Et helligt Rædsel for de allerstørste Magter,
Som kun Eloah selv og bævende betragter! -

IRMIEL

Hvorledes veedst du da? - meddeel mig det du veed! -
Dit Haab - ak, hvem kan staae for Guds Retfærdighed? -

GABRIEL

Det er det Viisdoms Dyb, hvori de største svimle -
Et fremmed Under for de allerældste Himle -
Ufatteligt, og dog - men hør den heele Sag,
Og tving dig til at troe, det jeg har seet i Dag! -
Vi saae det frække Greb - men Himlen foer tilbage,
Og skiulte sig i Skræk, saa snart den saae dem smage. -
Strax blev et Bulder hørt, som løb fra Magt til Magt -
En saae den anden an, og sagde: Han har smagt. -
Men Thronen selv var mørk - den skialv, og Myriader
Faldt tause ned, og bad for Evigheders Fader. -
Eloah blegnede - Forvirred saae han ned
I Hævnens aabne Svælg, og Baals Evighed. - 253
Da soer han ved sig selv. - Han soer, og alt det skabte
Skialv ved hans Eed - Han soer, og kaldte dem Fortabte. -
Men alle taug - hans Skræk var over Himmelen. -
Fuld af Forventning saae hver frygtsom til sin Ven. -
Udrydderen greb alt til Dommens strænge Torden,
Og ventede hans Vink, at sønderknuse Jorden. -
Alt saaes Obaddons Sværd at blinke - Skræk forbød
Vort Suk, at sige meer, end: ak, nu er han død. -
Men - Ascher saae det først - hvorledes vel beskrive? -
Ney - saa forundret kan en nyelig skabt ey blive. -
En Helt! - du saae det vel -

IRMIEL

Som med Obaddon streed -
Den tappe Helt! - men hvem? -

GABRIEL

Just det, som ingen veed. -
Det syntes alle, som vi neppe turde vide
Naar og hvorfra han kom, og neppe see ham stride. -
Vi undrede - vi taug - men lønlig Suk og Bøn
Steeg op for Helten - Gud! - hvor var han ikke skiøn? -
En Engels Glands mod ham var Skygge - Soelen maler
Ey Eden halv saa smuk, saa yndig naar den daler -
Enhver tilbad ham snart, uvidende hvorfor,
Og alle troede vi hans Striid at være vor. -
Det overgik vort Haab - han vandt - Obaddons Kræfter
Gav da den førstegang til alles Under efter -
Vor Vældige forsvandt, og Dødens grumme Aand
Saa fnysende sit Sværd udrevet af sin Haand. -
Som Flammen brager op af Dybets svangre Huuler, 254
Saa foer han op, den Aand, hvorfor al Fryd sig skiuler. -
Tregange raabte han paa Guds Retfærdighed;
Og Jordens Grundvold skialv, og Himlen skialv derved. -
Da - men o Fredens Aand, du fatter ey min Glæde -
Det Syn meddeles ey - hvi var du ey tilstæde? -

IRMIEL

Jeg hørte glade Raab. -

GABRIEL

Ak! - veedst du, hvad vi saae? -
Vor Helt, som alt paa Knæ for Dommens Throne laae. -
Før havde Vredens Aand ey forebragt sin Klage,
Før Dekket skiltes og Eloah gik tilbage. -
Da først - da saae vi ham - hvor salig saae han ud? -
En Haand mod Mennisket, og en mod Hævnens Gud. -
Strax taltes overalt om Fryd - om en Forsoner -
Om Naaden - Urims Chor slog Harpens høye Toner. -
Obaddon ene skialv, opløftede sin Arm,
Og græd - hans Røst var høj, men ey som før af Harm. -
Eloah zittrede - men ingen af os kiendte
Den Helt, hvis Ansigt steds mod Dommens Throne vendte. -
Den store Aand, som staaer ved Guds Retfærdighed,
Saae meer end vi - men skialv, og bævede derved. -
Da kom et mægtigt Raab: Al-Godheds Gud er værdig,
At være stor, og stærk, og hellig, og retfærdig. -
Og heele Himlens Hær igientog samme Raab;
Til Thronens Skiul faldt ned. -

255

IRMIEL

O Trøst! - o saligt Haab! -
O Godhed uden Maal! - hvor værdig at tilbede? -

GABRIEL

Men veedst du, Satan vil endnu engang forlede? -
Han troer det ikke nok, at Manden syndede,
Men frister ham til Trods og til Fortvivlelse. -

IRMIEL

Jeg veed det. -

GABRIEL

Ondskab seer, at den, som intet haaber,
Stolt spotter med sin Straf, og selv paa Hævnen raaber. -
Og ofte, naar han troer, at Død dog kun er Død,
Og at den er ham vis, fortvivled meer forbrød. -

IRMIEL

Ak! - om...

GABRIEL

Men Godheds Gud, som saae det fra det Høye,
Den - mærk, at Synderen var stor i Naadens Øye! -
Den sendte mig herved, at byde Manden Trøst,
At han ey andengang maae høre Satans Røst. -
Jeg fandt dem - zittrende - med Dødens Skræk omgivet,
Og neppe gispede de langsomt efter Livet. -
De slyngede sig om, og fælleds Taarer flød,
Som for at varme det alt næsten kolde Skiød. -
De saae kun Skræk og sig, og sig igiennem Taarer;
Og da forlod i Hast alt Blod de kolde Aarer,
At farve Kinder rød - da kom de først ihu,
At Siælen blueedes, og var ey død endnu. -
Da stoed jeg over dem, og de fornam min Glæde. -
Thi mindre følesløs begyndte de at græde. -
De skialv - men ey som før, og saae det kun med Skam,
At have været viis og dog fortørnet ham. -

256

IRMIEL

Ak see! - de komme - Gud! - kom, at de uden Hinder -
De blues. -

Adam og Ewa kommer ind. - De ere mindre forvirrede end før. - Begge de gode Aander skiule sig. -

ADAM

Død! - ney Synd, hvis Bitterhed jeg finder! -
Hvor utaknemmeligt? -

EWA

Ak, Adam, ak vi dør! -

ADAM

O Synd! -

EWA

O Skræk! -

ADAM

O Svælg imellem nu og før! -
Forførrerske! - mit Liv - min Gud - de første Dage! -

EWA

O Smerte! -

ADAM,

(*grædende.*) Giv mig dem, ak giv mig dem tilbage! -

EWA

Og Taarer! - ney! - o Død! - lad Hiertet skilles ad! -
Ak Adam, Døden er ey piinlig som dit Had. -

ADAM

Forførrerske! -

EWA

Jeg dør - og du har knuust mit Hierte. -
Jeg Ulyksalige, jeg føler dobbelt Smerte. -
Jeg taber tvende Liv - min Gud - min Adam vred! -
O dobbelt Skræk! - o Angst! - o Ulyksalighed! -

ADAM

Mandinde lev! - ak lev! - det Hierte, som du saarer,
Det elsker dig endnu, og føler dine Taarer. - 257
Ak! - skal min Skræk endnu fordobbles ved din
Nød? -
Du var mit andet Liv - og er min anden Død. -
Ak! - at jeg døde først! -

EWA

Men Adam, mon vor Skaber
Er ikke meere god? - mon den Bundløse taber,
Om han tilgiver os? - knæl Adam, og maaskee...

ADAM

O svage Haab, o Skam, at gaae Forladelse! -
Vor Skabere! - vor Gud! - Godheds bundløse Kilde! -
Som gav vort intet alt! - jeg skielver - men for silde. -
Ey Frygt bevæger mig - kan Død forsone Gud,
Da slette Taarer mig med min Misgierning ud! -
Uværdig til mig selv! - og ikke værd at være! -
O Skam! - o Nag! - o Last, som Siælen ey kan bære! -
Jeg synker under den - tag, gode Skaber, tag
Den Byrde! - læt min Siæl, og lad mig døe i Dag! -
Jeg har fortient - o Skræk! - o Gud, hvad kan jeg vente,
Af din Retfærdighed? - o Dom, som jeg fortiente! -
At døe - var Døden nok! - men Vrede! - Godhed vred! -
Nat skiul mig for mig selv! - Død tryk min Tanke ned! -
Forførrerske! - dit Raad - din Bøn, hvorved jeg rørrtes! -

EWA

Og hin fordømte Orm, hvorved min Aand forførtes! -
Jeg havde styrt min Lyst, men Gud! - jeg tænkte ey...

ADAM,
(bittert.) At synde ved dit Ja, naar Himlen sagde: Ney. -

258

EWA
Ak Adam, Gudergod - maaskeehankanforlade -
Maaskee og mig - min Bøn...

ADAM
Vor Bøn maae Himlen hade. -
Algodhed tordner selv, og vred maae Naaden see,
At den har skabt et Støv til sin Foragtere. -
Hver Lyd af Mennisker maae tænde Hævnens Luer. -
Hver Bøn - hvert Suk om Liv, med nye Misgierning truer. -

EWA
Et Liv! - et Bud endnu! -

ADAM
Bed! - knæl Forvovne, græd! -
Og er du da bønhørt, gaae, lev, og overtræd! -
Jeg veed, at Gud er god - jeg - er det da for silde? -
Du kan tilgive os - du kan det, om du vilde. -
Men Skamfuldhed og Skræk, min Brødes første Frugt,
Erkiender alt for vel din Godhed for misbrugt. -
Jeg gyser ved at døe - jeg skielver for din Vrede -
Dog overvandt min Skam - jeg vover ey at bede. -
O Skam! - det ene Bud! - min Gud! - min Skabere! -
Viis nok! - lyksalig nok! - og nu en Syndere! -
Dog, Gode, kan du? -

EWA
Ak! -

ADAM
Men ney, mon Herren lover,
Og holder ey sit Ord? - Jeg alt for meget vover. -
Gud skulde lyve? - Ney - ak! - døe, det Ord er sagt -
Det staaer, og rokkes ey, ved Godheds egen Magt. -
Dog Gud! - tillades Suk og Taarer i din Glæde -
O Herre kan du taale, at de Faldne græde - 259
Da mærk paa Støvets Bøn! - Slaae! - straf mig! - tryk mig ned! -
Tag al min Fryd! - mit Liv! - men vær ey meere vred! -
Ney Godhed skiul dig kun! - ak! - Mennisket, du skabte,
Fortiener ey at sees - vi Usle! - vi Fortabte! -
See til de Salige! - til dem, som prise dig! -
Ak! - Himlen gnier for en Utaknemmelig. -
Hvad var den store Ting, du negtede den Høye,
O Mand? - og hvad var meer, end Herren i dit Øye? -
See den, og døe af Skam! - flye for din Skam! - hvorhen? -
Til Vreden - Døden - ak! - kun Døden er din Ven. -
Gud! - Herre! - hvilket Navn! - Gud, som er vred - som dræber -
Min-men det hellige flyer for misbrugte Læber. -
Han er ey meere min - dog, grumme Følelser -
Skam - Dødens Forbud - Skræk - som tordner, jo han er! -
Han er min Fiende - Jeg kan ønske mig at være? -
Ha! - Døden ender snart de Smerter som fortære. -
Har Dybet vel et Skiul, hvor jeg ey seer min Skam? -
Er det saa ont at døe, som at fortørne ham? -

Den Torden, som hidindtil bestandig er bleven hørt paa Herrens Bierg, tager kiendelig til. - Fordobblede Lynild forkynde den tilstundende Dom. - Begge Skyds-Englene gaaer ind paa Skue-Pladsen. - Satan og hans Følge lader sig see i Udgangen af Skoven. - Mandinden holder skiaelvende fast ved Mandens Arm,

*og søger ved sine Taarer, at opmuntre ham til Bøn. - Adam selv viser tydelig sin tiltagende Skræk og Forvirring og siger: Algodhed! - Naadens Gud! - ak tør - ak tør vi bede! -
Ey Livet - kun en Tid - et Haab! - formild din Vrede! -
Ak Dommen tordner alt - jeg føler alt - jeg døer -
Din Godhed Herre! - Skræk! - Forbarmere bønhør! -
Farvel min...*

260

EWA,
(grædende.) Ak min Mand! -

ADAM
Farvel! -

SATAN,
(i det han gaaer nærmere.) Fald ned at knæle! -
Du haaber? -

ADAM,
(uden at see til ham.) Gud er god. -

SATAN
Ney, alt for svage Siæle! -
Mon Godheds Kilde selv afvasker eders Dynd,
Da den fortørres reent ved stærke Aanders Synd? -
Ney! - Guds Retfærdighed foragter, at i beder,
Og selv i Godheds Dyb er ingen Hielp for eder. -
Hør Dommen tordner alt, og Døden følger den. -

Eloah kommer ned i et stærk Torden-Slag. - De onde Aander flygte hen imod Enden af Skue-Pladsen; og den zittrende Adam vil skiule sig sammesteds. - Mandinden vil ikke slippe hans Arm. - Skyds-Englene gaae noget tilside; og de lade, tilligemed en heel Hob andre gode Aander af Eloah Følgeskab, see saa megen Uroclighed, og Frygt, som kan passe sig paa salige Venner af en Syndere.

ELOAH
Hvor est du Adam? -

SATAN,
(til de Faldne.) Skielv! -

ADAM
Hvor flyer jeg? - Gud! - hvorhen? -

ELOAH
Hvor est du Adam? -

SATAN
Skielv! -

ADAM
Din Skræk, o Død, omspænder...

ELOAH
Hvor est du Adam? -

261

SATAN
Skielv! -

ADAM,
(som tager Ewa ved Haanden og gaaer frem.) O Gud! - i dine Hænder. -

ELOAH
See Manden frygter sig - saa siger den, hvis Magt
Den Onde zitrer for - mon han har brudt min pagt? -

ADAM

Gud! - den hvormed du selv forenede mit Hierte;
Og blandede min Lyst - ak! - da hun først begierte -
Hvor kunde jeg da staae min anden jeg imod? -
Ak! - jeg har syndet høyt- men Gud er evig god. -

ELOAH,
(*til Mandinden.*) Og du? -

EWA
Ak! - jeg bedroeg - men loed mig først bedrage. -
Jeg troede Slangens Ord, at det var got at smage. -
Den Falske kaldte sig dit eget Sendebud. -
Jeg har fortient at døe - men alt mit Haab er Gud. -

ELOAH
Saa siger Herren: hvo tør lade sig forlede,
Til at fortørne mig, og trodse mod min Vrede? -
See! - var det ey mit Ord: - o Mand, rør hvad du vil! -
Allene Kundskabs Træe skal høre Herren til! -
See! - soer jeg ey en Eed, som heele Himlen hørte;
At Døden var dig vis, o Mand, saa snart du rørte? -

SATAN,
(*ved Enden af Skuc-Pladsen.*) Triumph! -

ELOAH
Uskiønsomme, saa lyder Herrens Dom: -

(*Begge de Faldne og begge Skyds-Englenc knæle.*) Det blive Støv igien, som før af Støvet kom! -
Dit Legeme, o Mand, som Rigdom ey kan mætte, 262
Skal Hunger, Uselhed, og meget Arbeid trætte; -
Da først skal Jorden frit oplade dig sit Skiød,
Naar du er Jord som den - Det er den første Død, -
Din Lyst Mandinde skal forkynde farlig Smerte! -
Dit Hiertes Frugt - dets Fryd, skal brænde paa dit Hierte! -
Du har forført din Mand-nu vær hans Underdan,
Indtil du skilles fra det jordiske som han! -
Faae men besværlige skal Støvet Dage være! -

(*Efter en Pause.*) Men Mand, du har en Siæl, som intet kan fortære -
Indblæst af Herren selv - bestemt til Evighed -
Dens Død...

IRMIEL OG ITHURIEL
Ak! -

ELOAH
Var i sær min Trusels Øyemed. -

SATAN,
(*som kommer frem med den yderste Frekthed.*) Var? - ney retfærdige, som aldrig eftergiver,
Dit Ord skal staae ved Magt! - den var - den er og bliver. -
Jeg fordrer det -

ELOAH
Og du, som ønsker disses Død;
Hvad Aarsag? -

SATAN
Spørg kun ey! - du veedst, at Hævn er sød. -
Men ey at tale meer - om Gud vil holdes værdig
Til Lov, til Dom og Straf; da blive han retfærdig! -
Hans Ære fordrer det - han selv, ja han har sagt:
At eftergive Synd staaer ey i Naadens Magt. -

ELOAH
Og om en anden Aand tilbød sig at forsone? -

SATAN

Ha! - hvo var værdig, og tør staae for Dommens Throne? -
Døe Døden! -

IRMIEL og ithuriel

Naade! -

263

SATAN

Død! -

ELOAH,

(*til Satan.*) Holdt! - styrt Forbandede! -

Satan og hans Følge falder ned i Afmagt. Himlen aabnes, og den største af de Cherubim, som synger Al-Godheds Lov-Sange, lader sig see i det Høye. - Hans Skikkelse er en af de allerprægtigste. - Han er omringet af utallige Engle, som ligge paa Knæ, og i det de med oprakte Hænder give den helligste Forundring tilkiende, stirre paa den Rulde, som han holder i Haanden, og viser ned imod Eden. - Paa denne Rulde staaer med store gyldne Bogstaver: Altsaa elskte Gud Verden, at han gav sin enbaarne Søn, paa det at alle de, som troe paa ham, ikke skulde fortabes, men have det evige Liv.

ELOAH,

(*pegende derop, til Adam:*) See den, som bar din Straf! -

ADAM

Min Gud! - min Frelser! -

ENDE PAA DEN FEMTE HANDLING